

Fotó: MKE

A könyvtár egy élő információs hálózat

INTERJÚ MOLNÁR-JAKAB EMESÉVEL

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete és az Informatikai és Könyvtári Szövetség által a fiatal magyar könyvtárosok munkájának elismerésére alapított Az év fiatal könyvtárosa díjat 2025-ben **Molnár-Jakab Emese**, a Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár (DEENK) munkatársa vehette át, akivel az összekötő és közösségépítő szerepekről is beszélgettünk.

Pályamunkájában így fogalmaz: „a DEENK-ben betöltött szerep nemcsak egy munkakör, hanem egyfajta szakmai küldetés is számomra: összekötni a rendszereket, az embereket, a rendszerben az embereket.” Miként tudja összekapcsolni ezeket az elemeket?

Töreksem arra, hogy a kollégák meglássák, hogy egy teljesen másik osztályon dolgozó kolléga egy feladatának akár egy töredéke hogyan érintheti a másik munkáját. Ha mindezt egy nagy egészben látjuk, és értékeljük egymást, meglátjuk, hogy miért is fontos, hogy kommunikáljunk egymással: akkor érhetünk el igazán eredményeket csapatként. Ugyanez a szemlélet érvényes a rendszerekben. Legyen az egy repozitóriumi szoftver, egy könyvtári rendszer, vagy egy digitalizálási munkafolyamat az elejétől a végéig. Minden láncszemnek megfelelően kell működni, hogy a nagy egész is sikeres legyen. Ez pedig hatékony és egyenes kommunikáció nélkül nehéz. Ezt próbálok véghezvinni. Minden esetben kikérni a munkatársak szakmai véleményét, és egy közös tudáson alapuló döntést, folyamatot létrehozni. Szerencsére a kollégák ebben partnerek, nincs olyan, hogy ne kapnék szakmai kérdésben tanácsokat, tapasztalatmegosztásokat, akkor is, ha kérem, és akkor is, ha nem. A rendszerszintű gondolkodás és az emberi együttműködés együttesen segít abban, hogy a könyvtári tartalmak értékes és

elérhető tudásként jelenjenek meg. Ez az összekötő szerep biztosítja a folytonosságot és a fejlődést.

Az összekötő szerep a munkájában miként formálódott, alakult ki? A hétköznapi életben is hasonló módon „működik”?

Határozottan. Már hallgatóként olyan feladatokat kaptam, ahol nemcsak végrehajtani kellett, hanem másokat is betanítani, koordinálni, kérdésekre válaszolni. Ez a típusú segítő, rendszerszintű gondolkodás természetesen vált részemmé, és azóta is meghatározza szakmai és személyes működésemet. Igyekszem mindig mindenkit összehozni, közös pontokat keresni az emberekben azért, hogy felismerjük egymásban, hogy mi az, ami közös és mi az, amiben különbözünk; és ez miért jó számunkra, hogyan tudjuk kiegészíteni a másikat. A hétköznapi életben is igyekszem úgy jelen lenni, hogy megértsem mások szempontjait, hidat képezsek nézőpontok és szereplők között. Ezt a szemléletet a munkahelyen is próbálok érvényesíteni. Hiszek abban, hogy a közös megértésből fakad a fejlődés.

Így jellemzi a ma könyvtárosát: „örző, közvetítő és újító”. Miként adható tovább ez a szemlélet, miben tud hatékony újító lenni egy könyvtáros napjainkban, látva a világunk fokozódó gyorsulását?

Fotó forrása: Molnár-Jakab Emese

A szemlélet példamutatással, közös munkán keresztül és a betanítás során adható leginkább tovább, amikor nemcsak a technikai tudást, hanem a gondolkodásmódot is közvetítjük. Egy könyvtáros akkor tud hatékony újító lenni, ha képes felismerni az aktuális igényeket – például az interaktív, felhasználóbarát felületek, vagy közösségi médiák bevonásának szükségességét – és kreatívan, szakmai alapokra építve reagálni rájuk. Az újítás nálam rendszer- és folyamatfejlesztésben, vizuális megjelenítésben, és új digitális megoldások, szoftverek tesztelésében valósul meg. Emellett fontosnak tartom, hogy a hagyományos értékeket ne veszítsük el, hanem emeljük át, közvetítsük az újabb csatornákon keresztül. Tudom, hogy ez nehéz, több generáció dolgozik együtt a DEENK-ben is, de mindannyian nyitottak vagyunk a másira, és igyekszünk átugrani a generációs szakadékokat, hidakat építünk. Ugyanezt tudjuk megtenni egy régi könyvvel is, hogyan tehetjük érdekessé a több száz éves könyveket a mostani, akár alfa generációnak? Mémekekkel, vicces videókkal, olyan eszközökkel, amelyekkel elérhetjük őket, mert ők ezeket használják nap mint nap.

A pályázatában bemutatott szerteágazó tevékenységben megjelenik a közösségépítés is. Miképpen lehet a digitalizálásnak ilyen szerepe?

A digitalizálás sokkal több, mint technikai folyamat: lehetőséget ad arra, hogy az egyetemi és kulturális közösség múltját és jelenét is láthatóvá tegyük, közös emlékeket hozzunk felszínre. A kiállításokhoz, eseményekhez kapcsolódó digitalizálások során nemcsak archiválunk, hanem bemutatunk és elérhetővé is teszünk, offline és online is egyaránt, ezáltal a felhasználók is bekapcsolódhatnak a tartalomgazdagításba. A legfrissebb példa erre a Műszaki Kar albumfotóihoz kapcsolódó Post-it-es emlékezés-gyűjtés, ami közösségi tudásként gazdagítja az adatokat. Így a digitális gyűjtemény nemcsak őriz, hanem kapcsolódási pontot is teremt. Remélem a jövőben több hasonló projektet véghez vihetünk.

Van esetleg olyan történet vagy érdekesség, amely valamelyik tétel(ek) digitalizálása közben megmaradt önben és szívesen felidézi?

Fotó forrás: Melinda-Judit Enese

„Ez a típusú segítő, rendszer-szintű gondolkodás természetesen vált részemmé, és azóta is meghatározza szakmai és személyes működésemet”

Rengeteg ilyen van, nemcsak nekem, hanem a digitalizáló csoportnak, a régi könyves feldolgozó kollégáknak, a tartalmi fel-tárást végző kollégáknak. Ezeket a történeteket mindig megosztjuk egymással és tartalmas, lelkesedéssel teli párbeszéd alakul ki. Az egyik kedvencem (talán azért, mert a DEENK-ben töltött éveim legelejéről származik) a Homann atlaszok digitalizálása volt. Ekkor csöppentem bele egyáltalán ebbe a munkába, és fel kellett tárnom, hogy „mit tudnak ezek az atlaszok, térképek”. Minden egyes térképszelvényhez rengeteg információt találtam. A kedvencem, hogy három különböző atlaszban, három térképen láthatjuk azt, hogy hogyan vet árnyékot a földgömbre az 1706. május 12-én észlelt napfogyatkozás „útvonala”, amelyhez Johann Gabriell Doppelmayr nürnbergi csillagász, matematikus adatait használta fel Homann. És még azt is felsorolták, hogy mely városokban lesz látható az égi jelenség. De ter-

mészetesen számos ilyen érdekes információmorzsa kapcsolódik egy-egy digitalizált információforrásunkhoz. Például a Vándorgyűlésre előkészített Bölcsésztudományi Könyvtár Kutatótermében lévő kiállításunk mellé oda volt állítva egy képerket telis-tele préselt növényekkel. Azokat egy száraztisztításkor „kaptuk” a restaurátoroktól, és alkottunk belőlük egy képet, amit egyébként az irodánkban „őrzünk”, csak a kiállítás idejére adtuk kölcsön.

Szerteágazó munkát végez, mi emelhető be még ebbe? Mi az a megfogalmazott cél, amelyet a közeljövőben szeretne még elérni?

A munkám természetéből adódóan folyamatosan új feladatok találhatnak meg, jelenleg például a fotó alapú digitalizálás munkafolyamatainak kiépítésén dolgozunk, belső képzéssel „haladunk előre”, ami új szintre emelheti a képi dokumentumaink feldolgozását. Szeretnénk elérni, hogy a DEA ne csak egy repozitórium, digitális raktár legyen, hanem egyben élményalapú, interaktív felület is, amelyben a felhasználók visszajelzései, adatgazdagítási beépülnek a gyűjteménybe. Emellett törekszem majd arra, hogy a tartalmakat úgy adjuk át, hogy a fiatal felhasználók még inkább magukénak érezzék a könyvtárat és a digitális tartalmakat. Így a jövőben szeretném tovább erősíteni a hallgatók és diákok bevonását a digitális gyűjteményépítésbe. A könyvtárszakos hallgatók és az 50 órás közösségi szolgálatot teljesítő diákok betanítása során nemcsak gyakorlati tudást adhatunk át, hanem szemléletet is formálhatunk. Ezzel párhuzamosan ők is formálják az enyémét, rengeteget tanulnak tőlünk. Célom, hogy ezek a fiatalok aktívan részt vegyenek a kulturális örökség megőrzésében, miközben megtapasztalják a közös munka értékét és a könyvtár sokszínű világát. Hiszek abban, hogy a jövő könyvtárosai már ezekből az élményekből is merítenek majd, és én segíthetek nekik ebben.

Szeifer Csaba